

ВЕЛИКОТЪРНОВСКИ УНИВЕРСИТЕТ
“Св. св. Кирил и Методий”

Страданието и мечтите на
Янко Музиканта

ПНУП - магистърска програма
фак. №

Хенрик Сенкевич един от световно известните писатели творил през края на 19 век и началото на 20 век, оставя трайни следи в полската и световна литература. Тръгвайки от авторите - позитивисти той бързо се откроява от тях и намира собствена територия. Като противодейства на националната криза, третира бедствената неволя, израсналата изтерзаност на полския селянин.

Най-трагичния детски разказ на Сенкевич “Янко Музиканта” ечели присъща на автора популярност. За нобелова награда за литература Хенрик Сенкевич споделя своята изповед:

*“Нека поне литературата създаде свят, където всичко да не е толкова **ХИЛАВО**, а **ВЕЛИКО**, не толкова **ДРЕБНАВО**, а **ВЪЗВИШЕНО**, не недъгаво и умиращо, а **ЗДРАВО** и **БЕЗСМЪРТНО**, не **ИЗСЪХНАЛО**, а **МЛАДО**.*

Не е ли по-добре и по-разумно, вместо да рискува душевното състояние на умовете и хората, днешната им ограниченост, противоречието между тях, безсилието и лутанията им, да се покаже на нашето общество, че е имало по-лоши моменти, по-страшни и отчайващи и въпреки това спасението и възраждането пак е идвало. Първото може да обезнадежди и да отчая до крайност, а второто дава сили, влива надежда и разпалва желанието за живот.”

Художествена илюстрация на мислите на Сенкевич е разказът “Янко Музиканта”. Проникновено и затрогващо е описана съдбата на едно даровито селско дете, което не може да развие таланта си, а стремежът му към изкуството го тласка и води до гибел.

Директно, с едно просто разширено изречение, авторът включва читателя в събитието. Инверсията има особен емоционален заряд:

“...Дойде то на света слабо и болнаво...”

Във стъпителната картина всичко е разположено между живота и смъртта, между *“този”* и *“онзи”* свят.

Писателят недвусмислено внушава, че се е родило необичайно дете, различно от другите, защото носи в себе си божествена дарба *“да чува”* гласовете на всичко живо и неживо. Такава е мисълта на тази душа *“да чуе”* музиката, която извира като светлина около нас. Музикалната дарба на Ян, с която той се ражда на този свят е за да изкупи чрез страданието греховете на хората, като оправдание и обвинение. Да оправдае света, заради измеренията на изначалната красота и да го осъди, заради човешката глупост, жестокост и несправедливост.

Разказът за трагичната участ на едно бедно дете, слабо и безкрайно крехко, носещо в душата си необятна съкровищница от музикални звуци, е всъщност една злополучна приказка. Тя разказва за това как великата дарба да поглъщаш музикалния шепот на вселената, да попиваш тайната ѝ поетична душа, се превръща в несретна съдба, когато белязаният от нея се роди в задушаващо груби условия, в подтискаща среда.

Бегло авторът се спира на периода от раждането му до четвъртата и десетата година, последна в живота на Янко - главното действащо лице в творбата.

Успоредно със социалното положение е нарисуван портретът му. Малчуганът е мършав, със слаба физика и мъждукащо живуркане. Винаги е загорял от слънцето, с издут корем и хлътнали бузи. Има коси с цвят на коноп, почти бели, спуснати над ясни, изпъкнали очи, които гледат унесено. Физическият портрет, нарисуван с топло съчувствие и болка, предизвиква зрителна осезаемост. Зимно време Янко седи зад печката и тихо хленчи от глад и студ. Лете ходи по ризка и със сламена шапка. Бедна и безимотна, майката *“живее ден за ден като лястовица под чужда*